ВЛАДАН МАРТИНОВИЋ

Уличне гранитне коцке

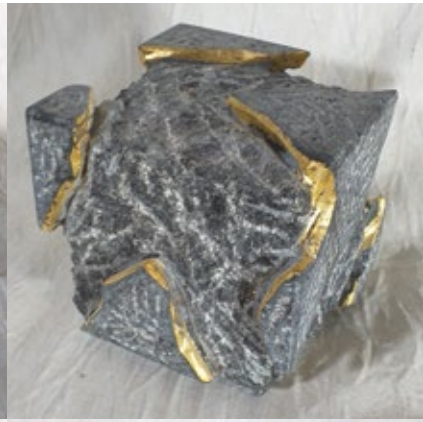

ВЛАДАН МАРТИНОВИЋ

Уличне гранитне коцке

VLADAN MARTINOVIĆ

Street Granite Cubes

Продајна галерија „Београд”

Октобар–новембар 2021.

Београд

Зорица Бечановић Николић

Владанова мапа, и на небу и на земљи

На мапи стваралаштва Владана Мартиновића појавио се један нови пут. После деценија препознатљивог рада у белом мермеру, с повременим излетима у теракоту, нови пут се указује у сивој боји камених коцки, којима су некад поплочаване улице и путеви.

Досадашња Владанова трагања за облицима у камену изнела су на видело многе игре немирног склада – попут ренесансног идеала concordia discors – од минијатура до импозантних скулптура које су се нашле у Египту, у Грчкој, на Кипру, у Бугарској, Немачкој, Белгији, Аргентини, како на јавним градским површинама тако и у приватним колекцијама. Глатки, савршено извајани набори, који готово да лебде у унутрашњости монолитних волумена, покренули су многу душу која се приближила Владановим остварењима из беле фазе. Од њиховог треперења полети дух, задрхти дах. Баш као што нас оштре површинске пукотине или нагризена средишта белих квадрова и понеке коцке дубоко узнемире, открију нам да нема савршено глатке површине, нити савршено чврсте унутрашњости. Отуда concordia discors. Отуда без речи подељена мудрост прихватања несавршености, узнемиреності, неизвесности, несигурности, непостојаности. У песми Архајски торзо, коју је Р. М. Рилке посветио Огисту Родену, скулптура коју песник посматра као да говори: промени свој живот. Камен у који је Владан Мартиновић утиснуо своју енергију на сличан начин се обраћа гледаоцима. Дотиче скривене кутке нашег бића и покреће их у правцу промене, али и у правцу издржљивости, досезања снаге спокоја за којом се трага кроз напрслине, сломове и немире. Бели мермер Владана Мартиновића садржи све то, глатку и мирну, постојану лепоту, али и опасно оштре процепе.

Наспрам небеске белине, стоје већма земаљски експерименти у теракоти. Неке скулптуре су расклопиве, различити облици се међусобно склапају – налик Рубиковој коцки – и загонетка су за евентуалног "слагача". Бар-кодови и припадајући им бројеви на плочицама од теракоте дистопијски су сабласни и опомињући. Земља је близу, не најмање и у смрти као исходу постојања у потрошачким заједницама. Земља је смртном бићу увек близу, али се у њу може доспети и после животних узлета, радости и испуњења. Бар-кодови то, међутим, не призивају, већ указују на испразност и не-слободу информатичког управљања куповањем и материјалном потрошњом. Чини се да је управо то упозорење уметник утиснуо у земљане плочице не би ли нас подсетио да се окренемо живој земљи и животу на њој. Један оригиналан постмодерни memento mori.

Најновије стваралачко трагање Владана Мартиновића у себи садржи неколико симбола: коцку, квадрат, круг, бисер, крст, цвет, пут, камен. Коцка и квадрат спадају у такозване савршене облике, симболизују стабилност, чврстину, постојаност, али и противречно садејство четири елемента. Неки тумачи симболику квадрата поистовећују с мудрошћу и моралним савршенством. Тетраграм је у јудаизму симбол Божјег имена, JXBX. За питагорејце је тетрактиса (1+2+3+4=10) основа свеколиког знања и има сакрални значај, представља спознају себе и света, повезивана је с пророчиштем у Делфима, њоме су се заклињали Питагорини ученици. Квадрат је, по Платону, упоредо с кругом, апсолутно леп. Отуда се и Владану Мартиновићу спонтано намеће игра утискивања кружних облика у квадратне површи коцке. Из споја квадрата и круга могу се ишчитати и алузије на источњачки симбол мандале, сусрет спољашњег и унутрашњег, видљивог привида и невидљиве суштине, овога пута у облику малих профаних мандала из којих светлуцају одблесци сакралног. У Откривењу Јовановом (21,16) каже се да ће Нови Јерусалим бити град што "на четири угла стоји, и дужина је његова толика колика и ширина". На Владановим сивим коцкама уочава се и хришћанска симболика. У поједине уметник утискује или урезује крст, симбол хришћанске вере, Христовог страдања, сваке људске жртве, покајања, љубави-агапе, што се с крста прелива на вољени људски

род и сва створења. Крст је у Владановим коцкама понекад извајан у средишту, некад га позлати, некад га поклопи и сакрије, као веру дубоко утиснуту у сопствено биће, али наизглед невидљиву иза манифестно модерне и урбане, готово равнодушне спољашности.

Као одјек и продужетак једне од ранијих тема у вајарству Владана Мартиновића, на сивим коцкама налазе се и суптилни еротски моменти. Познаваоцима грчке митологије ти детаљи могу призвати питагорејско тумачење значаја квадрата као споја многоструких моћи четири женска божанства и четири елемента: Афродите (вода), Хестије (ватра), Деметре (земља) и Хере (ваздух). Животност својствена женском принципу на једној коцки је симболички представљена цветом од танане жице, који излази из пустог и тврдог сивила коцке. Попут Ђакометијевих до-прекидања-тананих људских фигура, које су, међутим, сачињене од чврстог метала, феминино се овде може разумети као танко, танано, али снажно и постојано. Из бисера, који уметник смешта у једну сиву коцку на свом новом путу, такође сијају лунарни зраци женског сјаја. Бисер је, с друге стране, и симбол мистичког средишта, одуховљења свега материјалног. Еротика је, стога, у овој фази, много сведенија и смиренија него раније, као да је преливена стопљеним одсјајима платонског ероса и хришћанске агапе.

(Пост)модерном статусу Владанових сивих коцки доприносе њима додати употребни предмети, каткад и у виду очигледних намигивања другим уметницима, попут Јозефа Бојса, који је и сам објекте и материјале из практичне свакодневице измештао у сферу естетског, да би гледаоца истовремено узнемиро и умирио.

Коцке преузете с површине земље на граници су земаљског простора, с једне стране, и ваздушног, те стога и небеског, с друге. Пут који је некад био поплочан Владановим коцкама, а посебно нови пут који сам поплочава уметничким интервенцијама, симболички представљају дуготрајно путовање и духовну потрагу, померање дуж осе сопствене егзистенције, као и дуж осе два света, овостраног и оностраног. Прави путници, по Бодлеру, путују због самог путовања, а на крају проналазе сами себе. Уметници, онда, то и прикажу, а оне којима се обраћају позову да им се у том (само)откривању придруже.

Најзад, камен, клесање, глачање и трљање камена повезивано је, у тумачењу симбола, са човековим најскривенијим бићем, о чему је доста писано у оквирима Јунгове аналитичке психологије. Код неких аборицинских племена постоји веровање да у камену пребивају мртви преци који имају божанске моћи, па се трљање камена сматра увећавањем тих моћи за добробит живих и мртвих. Тако је и вајар, клесар, као онај који непрестано додирује камен и ослишкује његов шапат, симболички гледано, на самој граници живота и смрти, те, унеколико, и посредник између два света. У овом случају посебно, јер сиве коцке које је Владан Мартиновић преобликовао за ову изложбу, потичу из пута крај манастира Дубоки Поток, у којем је донедавно у молитви живео Владанов духовник, игуман Ромило (Јелић). Њихов разговор се, очигледно, и овим путем, наставља.

Деценијама на тлу по којем се ходало и возило, свакодневно хабане, али и глачане додирима стопала и возила, сиве коцке могу представљати понизност као такву, трпљење, безгласје, тежину, жртвованост, пожртвовање. Тим понизним сивим коцкама уметник је подарио нови живот. На свој сведени (пост)модернистички начин, оне се чак могу повезати и са хришћански схваћеном оностраношћу и васкрснућем у новом животу. Када је Данте као дете открио усхићење у искуству профане људске љубави, назвао ју је новим животом, vita nova. Када је пак, у срцу раја, открио божанску “Љубав која покреће Сунце и остале звезде” / “L’amor che move il sole e l’altre stelle” како гласи последњи стих Божанствене комедије, тај свој нови поглед назвао је vista nova. Љубав као нови живот одвела је песника до новог погледа на сопствени живот, као и на све могућности бивствовања. Пред нама се, у сивим коцкама понизности и прочишћења, упоредо крећу неухватљиви – снажном уметничком енергијом прожети – таласи новог живота и новог погледа Владана Мартиновића.

ВЛАДАН МАРТИНОВИЋ

www.vladanmartinovic.com
vladan.m54@gmail.com

Више од тридесет пет година активно се бавим каменом, у уметничком и индустријском смислу. Посвећеност, професионализам и карактер вође дали су значајне и мерљиве резултате који су признати и који су добили јавну потврду. Доследно се придржавам високих уметничких стандарда и непрекидно ширим опсег интересовања и активности.

Самосталне изложбе

2012. Крагујевац, галетија Мостови Балкана
2012. Београд, галерија УЛУС
2011. Београд, Блок галерија
2010. Краљево, култ. центар Рибница
2005. Београд, галерија УЛУС
2005. Аранђеловац, Смотра Мермер и Звуци
1997. Београд, галерија Културног центра Београда
1988. Беогард, галерија Коларац
1986. Бар, галерија "Велимир Лековић"
1985. Београд, Галерија ФЛУ
1984. Београд, Галерија ФЛУ
1982. Младеновац
1982. Београд, Дом омладине

Уметничка достигнућа и награде

2016. Геоњи Милановац, Бијенале уметности минијатуре, Grand Prix
2015. Кипар, Агиа Напа, почасна награда
2014. Египат, Александрија, Библиотека, Сертификат
2008. Аргентина, Chaco, Resistencia, Почасни грађанин
2008. Аргентина, Chaco, premia Honda
2000. Награда за скулптуру УЛУС-а, "Златно длето"
1998. Награда за скулптуру 1. Бијенала уметности у Смедереву
1988. Откуп РСИЗ-а за културу Србије
1985. Откуп РСИЗ-а за културу Србије
1983. Награда СИЗ-а културе Савски венац
1983. Фонд "Владете Петрића"
1982. Фонд "Илије Милосављевића Коларца"

Уметничке колоније и симпозијуми:

Швајцарска, Унтербах, 2018.
Кипар, Ајиа Напа, 2015.
Турска, Бујукцекмеце, 2015.
Египат, Алехандријска библиотека, 2014.
Немачка, Улм, 2014.
Црна Гора, Даниловград, 2013.
Индија, Худерабад, 2012.
Немачка, Берацхаузен, 2010.
Белгија, Спримонт, 2008.
Аргентина, Chaco Resistencia, 2008.
Бугарска, Софија, 2007.
Египат, 2nd Alexandria International Sculpture Symposium "Marble", 2007.
Египат, Асуан, 2007.
Грчка, Никаија, 2006.

Академско образовање:

Доктор уметности (скулптуре), Факултет ликовних уметности, Универзитет уметности у Београду, 2013.

Све скулптуре су приближних димензија 10x10x10 cm

Zorica Bečanović Nikolić

Artist and his Cartography: from Earth to Heaven, from Heaven to Earth

If we take a look at the map of Vladan Martinović's works, we can discern an entirely new route emerging with this exhibition. After decades of sculpting in white marble, with temporary excursions into terracotta, this new course presents itself in grey cubes, once used for pavements, streets and roads.

So far, the artist's explorations in white marble shapes have brought to light numerous plays of unstable harmony – not unlike the Renaissance notion of concordia discors – from miniature works to the large-scale ones, which have found their places in Egypt, Greece, Cyprus, Bulgaria, Germany, Belgium, Argentina, both in public spaces and private collections. Smooth, impeccably moulded pleats, which seem to glide inside of the voluminous monoliths from Martinović's white period, have moved many a spectator. On the other hand, sharp surface fissures and craggy centres of the white cuboids and cubes, seem to be deeply disturbing while communicating the impossibility of flawless surfaces and perfectly sound insides. Therefore concordia discors. Therefore ineffable wisdom of accepting faultiness, anxiety, insecurity, uncertainty. In R. M. Rilke's poem *Archaic Torso of Apollo*, dedicated to Auguste Rodin, the poet, while observing the torso, seems to receive its message: change thy life. Vladan Martinović's energy, inherent in his works, is likely to address the viewers in a similar way. It reaches the secluded corners of our being, encourages change, endurance, and search for the strength of tranquillity, through fissures, cracks, breakdowns. Vladan's white marble contains it all, smooth and homogenous lasting beauty, along with the perilous and dire straits.

Opposite the heavenly whiteness, one finds more earthly experiments in terracotta. Some sculptures are de&re-constructive. Different shapes fit in together, but can be repositioned and taken apart. Not unlike the Rubik's cube, they puzzle the spectator. Barcodes and their respective numerals on the terracotta tiles bring in a bleak dystopian warning. The earth is always near at hand, not least in the ultimate outcome of existence in the consumerist society. The earth is always close at hand for the mortals, but it can embrace them after fulfilling and joyful lives. Martinović's barcodes in terracotta do not invoke that. On the contrary, they point to the hollowness and absence of freedom in the electronic management of consumption. This caution is imprinted in earthen tiles so as to remind us of the value of live earth and full-fledged life upon it. An original postmodern memento mori.

The latest artistic and spiritual investigations by Vladan Martinović include several symbols: the cube, the square, the circle, the pearl, the cross, the flower, the way, the stone. The cube and the square belong to the so called perfect shapes and in many traditions they symbolize stability, strength, composure, reliability, as well as the contradictory interaction of the four elements. The symbolism of the square is often identified with wisdom and moral excellence. Tetragram, in Judaism, symbolizes God's name YHWH. For Pythagoreans, tetractys (1+2+3+4=10) is the foundation of all knowledge and has a sacred meaning, it represents the understanding of the self and of the world, is associated with the Delphi oracle, and was used as an oath by Pythagoras's pupils. According to Plato, the square is, along with the circle, a form of absolute beauty. Vladan Martinović, thus, spontaneously plays with positioning the circular forms in the square surfaces of the cube. This combination of square and circular forms can direct us towards the Oriental symbol of mandala, the encounter of the inner and the outer, of the visible illusion and the invisible essence, this time in the form of little profane mandalas, with scintillating sacred reflections. In the *Book of Revelation* (21, 16) it is said that New Jerusalem shall be a city built on four angles, with the walls of identical width and length. Several of Vladan Martinović's grey cubes bring in the Christian symbolism. The cross is sometimes carved in the stone, sometimes gold-

plated, sometimes secluded in the centre, reminiscent of the deeply integrated faith, seemingly absent from the modern, urban, almost indifferent appearance.

As an echo and continuation of a theme present in Martinović's earlier works, some of the grey cubes embrace subtle erotic moments. In Pythagorean symbolism, the square is, along with its other meanings, associated with polyvalent powers of four feminine deities and the four elements: Aphrodite (water), Hestia (fire), Demeter (earth) and Hera (air). Vitality, characteristic of the feminine principle, appears on one of the cubes as a flower made of very fine wire, coming out of bare, barren and bleak greyness of the cube. Very much like Giacometti's figures, skeletal and thin to the very edge of breaking apart. Nevertheless, made of strong iron that eventually upholds their existence. Similarly, feminine elements in Martinović's cubes imply perseverance and strength. A pearl, embedded in a grey cube on the artist's new passageway, emanates the lunar rays of feminine glow. Pearl, on the other hand, symbolizes the mystical core, spiritualization of all things material. Eroticism is, thus, at this stage, calmer than before, serene, as if gently lit by the reflections of the intertwined Platonic *eros* and Christian *agape*.

Utility objects used in imaginative context contribute to the postmodern status of the grey cubes. Martinović obviously winks at other artists, like Joseph Beuys, whose transpositions of practical objects and materials from everyday life into artistic installations and acts simultaneously disturb and calm the spectators.

The cubes taken from land surface are at the dividing line of the earthly space, on the one hand, and the airy, or, if taken further, the heavenly one, on the other. The road that was once paved with these cubes, and the new one which Vladan Martinović is paving with his interventions, symbolically represent a long lasting voyage and spiritual quest, an upward movement on the axis of individual existence, and at the same time on the axis of the two worlds, the world of the living and the world of the deceased. Real travellers, according to Baudelaire, travel for the sake of travel, and find their own selves at the end. Artists, then, communicate what they find, and invite the recipients to join in the quest.

Finally, in the interpretation of symbols, especially in the Jungian analytical psychology, the stone cutting, fashioning and shaping, is associated with the innermost human being. Some Aboriginal tribes believe that the dead ancestors with divine powers are to be found in the stones, and that touching and brushing stone can bring wellbeing to the living and to the dead. The stonecutter and sculptor, incessantly in touch with stones, is thus at the very border of the two worlds, an intermediary of a kind, a go-between. This relation may be particularly applicable to the provenance of Vladan Martinović's grey cubes and his communication with and through them. They come from a reconstructed road close to the Monastery of Duboki Potok, where, until recently, lived and prayed the archimandrite Romilo (Jelić), Vladan Martinović's spiritual guide. Their dialogue, obviously, continues via these objects and beyond them.

Being part of the road for decades, being trodden and driven upon, the grey cubes can represent humility as such, suffering, and self-sacrifice. The artist has given the humble grey cubes a new life. When Dante, as a child, experienced the exuberant joy in the human love for Beatrice, he regarded it as a *new life, vita nova*. When, at the end of the Divine Comedy, in the core of the Paradise, he discovers the "Love that moves the sun and other stars" / "*L'amor che move il sole e l'altre stelle*", he calls his new perspective vista nova. Love as a new life led the poet to a new vision. Likewise, the multiple symbolism of the cubes here on display correspond to a new life and a new vision of Vladan Martinović's art.

VLADAN MARTINOVIĆ

www.vladanmartinovic.com
vladan.m54@gmail.com

More than thirty five years of active involvement in stone industry. Exemplify leadership qualities and professionalism, backed by a consistent, verifiable record of achievement. Consistently maintaining standards and respecting deadlines. Continuously expanding the scope of activities and improvements.

Artistic achievements and awards:

Gran prix, XIII bienal of miniature art, Serbia, Gornji Milanovac, 2016
Company “Honda” foundation award for best sculpture in International biennale in Resistencia, Chaco, Argentina, 2008
Special recognition award at International symposium at Nikea, Greece, 2004
“Golden chisel” award given by ULUS – Serbian Artists Association, 2000

Art Colonies and Symposiums:

Cyprus, Ayia Napa, 2015
Turkey, Bujukcekmece, 201.
Egypt, Alexandria library, 2014
Germay, Ulm, 2014
Montenegro, Danilovgrad, 2013
India, Hyderabad, 2012
Germany, Beratzhausen, 2010
Belgium, Sprimont, 2008
Argentina, Chaco Resistencia, 2008
Bulgaria, Sofia, 2007
Egypt, 2nd Alexandria International Sculpture Symposium “Marble”, 2007
Egypt, Aswan, 2007
Greece, Nikaia, 2006

Academic Education:

Doctor of Fine Art (sculpture), Faculty of Fine Arts, University of Belgrade, 2013

All sculptures are approximately 10x10x10 cm

ИЗЛОЖБА РЕАЛИЗОВАНА СРЕДСТВИМА
СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА КУЛТУРУ
ГРАДА БЕОГРАДА

EXHIBITION SUPPORTED BY
SECRETARIAT FOR CULTURE OF
THE CITY OF BELGRADE

ИЗДАВАЧ
ПРОДАЈНА ГАЛЕРИЈА «БЕОГРАД»
Косанчићев венац 19, Београд, Србија
Тел/факс 011 30 33 923
Тел 011 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

PUBLISHER
GALLERY «BEOGRAD»
Kosančićev venac 19, Belgrade, Serbia
+ 381 11 30 33 923
+ 381 11 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

Главни и одговорни уредник
Михаило М. Петковић, директор институције

Editor-in-chief
Mihailo M. Petković, director

Кустоси
Јелена Кривокапић
Сања Тодосијевић

Curators
Jelena Krivokapić
Sanja Todosijević

Ликовни уредник
Драгица Вуковић

Art Editor
Dragica Vuković

Уметнички савет
Бранко Раковић
Александар Лека Младеновић
Горан Десанчић

Art Council
Branko Raković
Aleksandar Leka Mladenović
Goran Desančić

Текст у каталогу
Зорица Бечановић Николић

Text in catalogue
Zorica Bečanović Nikolić

Превод
Зорица Бечановић Николић

Translation
Zorica Bečanović Nikolić

Дизајн
Жолт Ковач

Design
Žolt Kovač

Фотографија
Владимир Мартиновић

Photography
Vladimir Martinović

Штампа
Грид студио доо, Београд

Printed by
Grid studio, Belgrade

Тираж
150

Print run
150

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

730.071.1:929 Мартиновић В.(083.824)
730(497.11)"20"(083.824)

МАРТИНОВИЋ, Владан, 1954–

Владан Мартиновић = Vladan Martinović : уличне гранитне коцке = street granite cubes : Продајна галерија "Београд", октобар–новембар 2021. / [текст у каталогу Зорица Бечановић-Николић = text in catalogue Zorica Bečanović-Nikolić ; превод Зорица Бечановић-Николић = translation Zorica Bečanović-Nikolić]. – Београд : Продајна галерија "Београд" = Belgrade : Gallery "Beograd", 2021 (Београд : Грид студио). – [16] стр. : илустр. ; 22 x 22 cm

Тираж 150. – Упоредо срп. текст и енгл. превод. – Биобиблиографски подаци о уметнику.

ISBN 978-86-6141-172-4

а) Мартиновић, Владан (1954–) –– Скулптуре –– Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 47461385

www.galerijabeograd.org